

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Usuris, & interesse, Pars II. de Cambiis, Pars III. de Censibus, Pars IV. de Societatibus Officiorum

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XXII. Romana extinctionis Census. An & quando extintio census fieri possit per usufructuarium in præjudicium proprietarii, seù ejus qui vocatus est, per mortem illius, ad cujus favorem sub ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74112](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74112)

principalem, quibus sequenti infurrexerunt illi de Piers immiffionem ex eodem interdico Salviani petentes tanquam pariter creditores anteriores illis, qui cum pretio dimiffi fuerant, Atque Societate excipiente de retentione pro creditis anterioribus ut supra solutis, replicantibusque actoribus quod pro sorte principali dictorum duorum censuum anteriorum utpote irrepetibili, & quæ proinde dici non potest debitum, non competat retentio aduersus posteriores volentes ex fructibus salvo ipso fundo satisfieri ex firmitatis apud Cavaler. dec. 539. num. 2. & dec. 54. nu. 8. post Mangil. de subhaft. cum quibus proceditur dec. 93. num. 14. post Merlin. de pignor. & in aliis, Hinc A.C. in prima instantia immiffionem actoribus concessit.

Commiffa vero causa appellationis Præato, in hoc statu ad defensionem assumptus, cum sensu etiam veritatis, dicebam injustam videri iudicis primæ instantiæ determinationem, atque licet per possessorem excipi de retentione pro dictis creditis anterioribus etiam ex causa sortis, Conclusio etenim prædicta de non danda retentione pro sorte principali, procedit ubi illa opponitur per creditorem censuarium, vel per illum, qui aliam non gerit personam nisi illam cessionarii eiusdem creditoris, cuius personam & jura tantum repræsentet, quoniam cessionarius habere non potest majus jus quam cedens, ideoque eadem irrepetibilitatis exceptio, quæ obstat cedenti, obstat debet cessionario, atque in his terminis procedunt allegatæ decisiones, potissimum etiam fundamentum in eo constituentes, quod ibi agebatur de voluntaria cessione procurata per spoliatorem seu alius intrusum, ut in ejus injusta & intrusiva possessione ita se confoveret.

Secus autem ubi agitur de legitimo possessore rei censuatæ jure domini, qui licet potuit ad ipsam rem liberandam extinguere censum etiam invito creditore censuario ex deductis per Cenc. qu. 20. 4. num. 7. Romana dotis 5. May 1659. coram Bevilacqua, & sapius, Tunc enim idem possessor, qui solvendo de proprio pretium census effectus est ejus creditor, nullatenus prohibendus venit ex cellis juribus anterioribus, retentionis beneficio uti aduersus posteriores, quoniam si pro eodem credito tanquam ex facto casu evictio nis ita evitatæ seu præventæ, agere poterat contra venditorem, vel etiam contra tertios possessores ejus bonorum, multo magis retentionis beneficio uti potest, quia cui datur actio, fortis competit exceptio.

Clarius verò ex ea facti circumstantia, quod venditores erant jam defecti, atque in eorum bonis formatus erat concursus, qui in Curia ex reformatione Pauli V. inductus dicitur per unionem trium creditorum, isto enim casu conceditur ex æquiori opinione concursus creditoris censuarii etiam pro sorte (non obstante quod teneatur, ac verior sit opinio, ut per decoctionem debitoris contractus censualis non rescindatur, eo modo, quo de particulari stylo Sac. Conf. & aliorum Tribunalium Regni Neapolitani ibi rescinditur) ut in praxi sevari post alios allegatos testantur Cenc. qu. 108. num. 13. & Olea de cessione tit. 4. quest. 2. num. ult. & latius agit Salgad. in Labyrinth. par. prima cap. 19. Ex ea clara ratione, quod licet creditum sortis principalis sit irrepetibile, unde propterea creditor pro illa agere non potest ad effectum solutionis, rectè tamen agere potest in concursu, qui efformatur in bonis debitoris, ut creditores posteriores tot bona communis debitoris dimittere debeant, quæ sufficiant ad annum redditum, ita ut salva sorte super eorumdem bonorum proprietate sit etiam tutus de fructibus, quod posterioribus non expedit, eisque potius esset præjudiciale, quoniam non de facili datur casus,

Card. de Luca De censib. par. III.

ut bona adæquantia in valore sortem, dicantur constitutere fundum idoneum ad censum, unde propterea magis creditoribus posterioribus expedit ex pretio bonorum distrahendorum, sortem in pecunia per actum retrofimilem restitui, atque ex hac ratione prodiit dicta praxis, quæ ubique communis videtur, ideoque injustam credebam actorum præensionem & ita iudicatum fuit.

ROMANA EXTINCTIONIS CENSUS

PRO
SOCIETATE SPIRITUS SANCTI
NEAPOLITANORUM.

CUM
NICOLAO DE MAZZIOTTIS.

Casus resolutus per Vicarium pro
Mazziotto.

An & quando extinctio census fieri possit per usufructuarium in præjudicium proprietarii seu ejus, qui vocatus est, per mortem illius, ad cujus favorem sub nomine usufructus de censu per creditorem dispositum fuit.

S Y M M A R I V M.

- 1 **F** Abli series.
- 2 **U** usufructuarium census non potest illum extinguere.
- 3 **Q**uando dicitur cessus seu translatus solus usufructus formalis census, vel etiam causalis.
- 4 **D**e justa excusatione debitoris facientis extinctionem cum eo cum quo fieri non potest.
- 5 **S**i duo insimul extinguant unum censum, vel vendant eadem loca montium, An unus ex eis vendices medietatem ex persona propria.

D I S C. XXII.

AGNES de Mazziotis domina ratæ census scutorum 600. assequenda Societate Spiritus Sancti, volens ingredi Monasterium, donavit usufructum ratæ scutorum 300. Lauræ Emilie, & Portiæ Clarice sororibus, monialibus, cum reciproca inter eas, eisque morientibus succedere voluit Silviam alteram sororem tunc inuptam, cui eodem tempore donavit alteram ratam scutorum 300. dando huic facultatem sedorandi etiam dicto censu etiam in proprietate, dictaque Sylvia sine filiis decedente, voluit in omnibus scutis 600. succedere Ascanium & Nicolaum ejusdem Agnetis fratres; Volens autem dicta Societas integrum censum, quem in majori summa cum istis Mazziotis habebat extinguere, dictam primæ ratæ scutorum 300. extinctionem fecit cum præfatis Lauræ Emilia & Portiæ Clarice Monialibus, seu earum procuratore; Verùm dicto Nicolao ut supra substituto

D

præ-

præterdente extinctionem esse malè factam, Hinc orta est illis coram Vicario seu ejus Locum tenente, qui condemnavit Societatem ad solutionem fructuum, ex eo fundamento, quod juxta magis communem opinionem relata per *Cenc. qu. 109. num. 64. cum seq.* & quam uti probabilior, sequitur Curia, extinctio census fieri non potest cum usufructuario absque interventu & consensu proprietarii, ex ea clara ratione, quod usufructuarius non dicitur habere rei dominium, cum usufructus importet servitutem, ob quam proprietarius pati tenetur, ut usufructuarius sua manu fructus percipiat & advenitur in *Senen. sub tit. de servit. ad materiam usufructus disc. 57.* ubi an extinctio fieri possit cum proprietario solo.

Scitbens pro Societate, quamvis mote Advocati deducere aliquas auctoritates ab eodem *Cenc.* relatas, ad probandam validam extinctionem cum usufructuario, Agnoscendo tamen id non esse d: facili in foro sustentabile, admittebam difficultatem esse considerabilem, quando ageretur de usufructu formali, ita ut dictæ mulieres, cum quibus extinctio facta erat, reverà non haberent nisi servitutem ut supra, dominio autem & proprietate pendens alterum residente; Verùm cum aliquo etiam sensu veritatis, dicebam non esse in casu, quodque licet instrumentum donationis in verbis exprimeret, ratam prædictam istis monialibus donari in usufructu, Nihilominus attenda substantia dispositionis, dici non poterat quod ex tunc, & ab initio Nicolaus & Ascarius substituti essent donatarii proprietatis, ut juxta magis communem & receptam opinionem habemus in ultimis voluntatibus in eo, qui post mortem uxoris instituit in usufructu vocatus fuit, quia dicitur hæres ab initio ex deductis apud *Merlin. dec. 505. alias dec. 22. par. 6. rec. & in aliis de quibus sub tit. de fideicommissis, & in altero de detractionibus, quoniam prædicti fratres vocati erant sub omnino incerto & eventuali casu mortis, non solum dictarum Monialium, sed etiam Silvix alterius sororis, & quatenus ipsa deederet sine filiis, præsertim quia huic expressa facultas data erat dandi in eodorem ipsum censum ejusque substantiam seu proprietatem, unde propterea illud nomen seu vocabulum usufructus, referendum erat ad causalem magis quam ad formalem, dum in jure receptum est ex præsumptionibus seu verius simpliciter usufructu formali non congruis, sub eo etiam proprietatem venire ad *text. in l. Proculus ff. de usufructu, ubi DD. de quibus latè Menoch. lib. 4. præsumpt. 133. Buratt. & adden. dec. 24. & 44. Castill. de usufructu cap. 30.* unde propterea dictum usufructus vocabulum adhibitum fuit gratia demonstrandi intentionem donatricis, ut donatio non egrediretur Monialium vitam, & nè census perpetuò transiret ad Monasterium.*

Et quamvis non levem difficultatem mihi inferret consideratio, quod proprietatis ita donata diceretur prædictæ alteri sorori innuptæ, substitutæ sine illa conditione eventuali mortis absque filiis, cum qua dicti fratres ultimo loco vocati erant, dum ista conditio in monialibus incongrua erat; Et fortius, quia donatrix dictæ puellæ expressam dederat facultatem dandi in eodorem etiam proprietatem, unde remanebat expressum, quod hæc esset proprietaria; Nihilominus difficultas cessabat ob istius præmorientiam cum dispositione ad favorem eorumdem Monialium, neque actori substitutio suffragari poterat, dum ea concepta erat post mortem omnium.

Et nihilominus dicebam ex præmissis sufficere id reddi probabiliter dubium, ita ut justè Societatis & Ecclesiæ Administratores credere potuerint censum cum dictis primis donatariis potuisse extingui, cum

hoc sufficiat, si non ad veram ac præcisam extinctionem, ad legitimam tamen exceptionem seu excusationem, ob quam Ecclesia contendens de puro damno possit se tueri adversus agentem de lucro ad iteratam solutionem, cum favorabilior sit causa liberationis, præsertim favore Ecclesiæ seu corporis inanimati sub aliena legali administratione viventis ex deductis per *Guirb. decis. 79. num. 20. Salgad. in labyrinth. par. 2. cap. 9. n. 115. cum sequen.* Et in specie census extincti cum eo, quem debitor probabiliter judicavit creditoris mandatarius, quamvis revera & in stricta juris censura non esset talis, fuit dictum in *Avenionen. Pecuniaria 15. Januarii 1648. coram Dunozetto inter suas decis. 786.* ac habetur deductum in *Romana Censu pro Domino Professa Societatis Iesu hoc eodem tit. disc. 24.* ubi tamen hoc motivum difficultates patiebatur.

Præterea incongruam dicebam actoris petitionem pro fructibus, dum adhuc casus suæ vocationis non venerat stante superventia unius ex dictis Monialibus alteri præmorienti substitutæ; Adversus quam exceptionem replicabat actor veniens etiam tanquam dictæ superstitis mandatarius, exceptionem prædictam suffragari posse quoad solam medietatem spectantem ad ipsam viventem ex persona propria, secus autem quoad alteram in eam obviam ex novo jure substitutionis, suadendo hujusmodi præntensionem in duabus decisionibus Rotæ editis in *Romana locorum montium 19. Januarii 1662. & 23. Januarii 1664. coram Ninos, quarum casus est, quod duo fratres possidentes quædam loca Montium subiecta fideicommissis, illa in solidum venderunt tertio cum vinculo eis annexo, ut frequenter præcticaret, unoque defuncto alter ex venditoribus superfleret jure reciproci fideicommissi ad ejus favorem aperti medietatem ad locorum montium vendicabat, & Rota pro eo respondit, non obstante promissione evictionis, ex ea ratione, quod hæc esset evictio ex natura rei de jure non præstanda, quodque in effectu quilibet ex dictis fratribus jus propriæ vitæ in propria portione vendicaret juxta communem usum contractionis hujusmodi locorum montium vinculatorum; & de quibus decisionibus habetur actum sub tit. de Regalibus discurs. 31.*

Replicabam tamen casum esse omnino diversum, neque decisiones prædictas applicari, cum rectè procederent, quando ageretur de venditione seu cessione translativa, quam cum suo vinculo dictæ Moniales fecissent de censu adhuc vivo & durante, secus autem ubi ipsæ met assertentes se dominas cum facultate recipiendi extinctionem, istam fecerunt per actum retrofimum recipiendo pecuniam, tunc enim esset allegare propriam turpitudinem, ideoque obstabat exceptio doli, quodque in omnem eventum Societati debitorum competeat retentio istorum fructuum durante vita dictæ Monialis, pro te reintegrando de illa rata sortis, quam ipsæmet indebitè habuerat; Quamvis autem dicta responsio cum hac præsertim ultima consideratione esset nimis evidens, atque in proposito conferret deducta in *Romana locorum Montium de Panesius sub tit. de regal. d. disc. 31.* Adhuc tamen apud judicem remansit difficultas ob allegatas decisiones, cum incredibile sit quantam impressionem faciant decisiones vel doctrinæ, quæ punctuales videantur, non distinguendo, an faciant ad casum nec nè; Atque hæc est major angustia, quam in Curia patiuntur illi professores, qui scientificè ac per principia student, Undè decrevit contra Societatem, sed appellatione interposita, commissa fuit causa cum clausula translativa, & pendet nisi concordata sit ut credo.